

بانک سپه

مدیریت شعب منطقه آذربایجان شرقی

میرجواد حیدری

پرسنل: ۳۳۴۳۳۳ تلفن: ۰۹۱۴۹۱۰۴۰۰۱

آبان ماه ۱۴۰۳

طرح ارز دیجیتال در بانک سپه و روند جهانی توسعه آن

مقدمه:

با گسترش سریع ارزهای دیجیتال و توجه روزافزون به آینده سیستم‌های مالی، بانک‌ها و مؤسسات مالی در سراسر جهان به دنبال توسعه ارزهای دیجیتال هستند تا به‌عنوان ابزاری نوین برای تسهیل تراکنش‌ها و ارتقای کارایی خدمات مالی عمل کنند. در این زمینه، بانک سپه با سابقه صدساله خود می‌تواند گام‌های مهمی در جهت معرفی و پیاده‌سازی ارز دیجیتال بردارد و سهمی بزرگ در تحول سیستم مالی کشور داشته باشد. در این مقاله، به بررسی ایده ایجاد ارز دیجیتال در بانک سپه و مقایسه آن با روند جهانی توسعه ارزهای دیجیتال در بانک‌های اروپایی و آمریکایی می‌پردازیم. البته در ابتدا ضمن اشاره بر اینکه در حال حاضر سازو کار قانونی لازم در خصوص توسعه و رواج ارز دیجیتال توسط مراجع قانونی تصویب نگردیده است و خاطر نشان می‌گردد با توجه به مسیر جهانی توسعه و تبادل ارزهای دیجیتال، تسریع در تدوین قوانین مربوطه بسیار ضروری و نقش اساسی در جبران فاصله ایجاد شده در بدو توسعه این پدیده نوظهور فناوری و اقتصادی خواهد داشت.

پروژه‌های ارز دیجیتال در بانک‌های اروپایی و آمریکایی

در سطح جهانی، بسیاری از بانک‌های مرکزی و مؤسسات مالی در حال تحقیق و توسعه در زمینه ارزهای دیجیتال هستند. این پروژه‌ها عمدتاً در قالب ارزهای دیجیتال بانک مرکزی (CBDC) و استیبل کوین‌ها در حال انجام است.

بانک‌های اروپایی و آمریکایی در حال بررسی و پیاده‌سازی طرح‌های مرتبط با ارز دیجیتال هستند. این طرح‌ها عمدتاً در قالب ارزهای دیجیتال بانک مرکزی (CBDC) و پروژه‌های مبتنی بر بلاک‌چین در حال توسعه هستند. در ادامه به برخی از این پروژه‌ها و تلاش‌ها اشاره می‌کنم:

۱- ارز دیجیتال بانک مرکزی (CBDC) در اتحادیه اروپا

بانک مرکزی اروپا (ECB) در حال بررسی و تحقیق درباره راه‌اندازی **یورو دیجیتال** است که به‌عنوان یک ارز دیجیتال رسمی و دولتی برای اتحادیه اروپا عمل خواهد کرد. هدف اصلی این طرح، ارتقای امنیت و کارایی سیستم‌های پرداخت دیجیتال، و همچنین تقویت سیاست‌های پولی است. این ارز دیجیتال به‌ویژه در زمینه پرداخت‌های دیجیتال، کاهش هزینه‌های تراکنش، و تسهیل انتقالات میان مرزی به‌طور بالقوه مفید خواهد

بود. پروژه‌ی یورو دیجیتال هنوز در مراحل تحقیقاتی و آزمایشی است و بانک مرکزی اروپا در حال جمع‌آوری نظرات عمومی و بررسی چالش‌های امنیتی و اقتصادی آن است

۲- ارز دیجیتال در ایالات متحده -فدرال رزرو (Federal Reserve)

ایالات متحده نیز در حال مطالعه و بررسی امکان راه‌اندازی ارز دیجیتال ملی خود است. اگرچه تا به امروز فدرال رزرو تصمیم نهایی برای راه‌اندازی یک ارز دیجیتال رسمی (CBDC) نگرفته است، اما در گزارش‌های مختلف به این موضوع اشاره کرده که امکان چنین ارزی را بررسی می‌کند. یکی از دلایل بررسی ارز دیجیتال توسط فدرال رزرو، گسترش استفاده از ارزهای دیجیتال غیرمتمرکز مانند بیت‌کوین و استیبل‌کوین‌ها است که ممکن است باعث کاهش نفوذ دلار در اقتصاد جهانی شود. ارز دیجیتال دولتی می‌تواند به حفظ نقش دلار در مبادلات بین‌المللی و تسهیل پرداخت‌های دیجیتال کمک کند

۳- پروژه‌های ارز دیجیتال خصوصی در بانک‌های آمریکایی

در حالی که بسیاری از بانک‌ها و موسسات مالی ایالات متحده هنوز به‌طور مستقیم ارز دیجیتال جدیدی ایجاد نکرده‌اند، برخی از آنها در حال استفاده از تکنولوژی بلاک‌چین برای بهبود خدمات خود هستند. این بانک‌ها عمدتاً در حال تحقیق و توسعه بر روی استیبل‌کوین‌ها (stable coins) یا توکن‌های دیجیتال وابسته به ارزهای فیات هستند - برخی از بانک‌های بزرگ مانند جی پی مورگان (JPMorgan)، بانک آو آمریکا (Bank of America)، و سیتی گروپ (CitiGroup) در حال آزمایش و پیاده‌سازی بلاک‌چین برای تراکنش‌های بین‌بانکی و پرداخت‌ها هستند. مثلاً جی پی مورگان از استیبل‌کوینی به نام JPM Coin استفاده می‌کند که برای تسویه تراکنش‌های داخلی بین مؤسسات مالی طراحی شده است

۴- پروژه‌های ارز دیجیتال خصوصی در اتحادیه اروپا

در کنار طرح‌هایی مانند یورو دیجیتال، برخی از بانک‌های بزرگ اروپایی و مؤسسات مالی مانند دویچه بانک و سانتاندر در حال آزمایش و تحقیق در زمینه استفاده از فناوری بلاک‌چین و استیبل‌کوین‌ها برای پرداخت‌های بین‌المللی و تسویه‌ها هستند. بانک‌های اروپایی به‌ویژه در زمینه استفاده از پلتفرم‌های بلاک‌چینی خصوصی مانند (R3) توسعه داده‌شده توسط Corda برای تسویه تراکنش‌ها و بهبود فرآیندهای شفافیت مالی تحقیق می‌کنند

۵- پروژه‌های بلاک‌چین و ارزهای دیجیتال در کشورهای دیگر

برخی از بانک‌های بزرگ جهانی مانند گروه بانکداری استرالیا و نیوزلند بانک (ANZ) و مؤسسه‌های مالی آسیایی نیز در حال بررسی استفاده از بلاک‌چین برای بهبود سیستم‌های پرداخت و تراکنش‌های مالی هستند. به‌عنوان مثال، برخی از این بانک‌ها پروژه‌های مشترکی با بانک‌های مرکزی برای راه‌اندازی ارزهای دیجیتال ملی در کشورهای خود دارند. چین به عنوان یکی از پیشگامان در این زمینه، یوان دیجیتال (DCEP) خود را راه‌اندازی کرده است که در حال آزمایش و پیاده‌سازی در مقیاس گسترده است.

نتیجه‌گیری: بانک‌های مرکزی در اروپا و ایالات متحده به‌شدت در حال تحقیق و بررسی امکان راه‌اندازی **ارز دیجیتال دولتی** خود هستند و این حرکت می‌تواند تحولاتی در سیستم‌های مالی جهانی ایجاد کند. علاوه بر این، بسیاری از بانک‌ها و موسسات مالی بزرگ در حال استفاده از **تکنولوژی بلاک‌چین** و آزمایش **استیبل‌کوین‌ها** برای بهبود فرآیندهای پرداخت و تسویه هستند. این روند نشان می‌دهد که استفاده از ارزهای دیجیتال به‌عنوان ابزارهای مالی قانونی و رسمی در حال تبدیل شدن به یک روند جهانی است.

ایده‌های جدید

در حال حاضر مقالات و پژوهش‌هایی وجود دارند که به ایده‌های نوآورانه و پیشرفته در زمینه ارز دیجیتال و فناوری‌های مرتبط با بانکداری دیجیتال اشاره می‌کنند، اما بسیاری از این ایده‌ها هنوز به مرحله اجرا نرسیده‌اند و در مراحل تحقیقاتی یا آزمایشی هستند. این ایده‌ها می‌توانند زمینه‌ساز ایجاد پروژه‌های جدید و نوآورانه در حوزه ارز دیجیتال بانک‌ها مانند بانک سپه باشند. در ادامه، چند ایده جدید و تحقیقاتی در این زمینه آورده شده است که می‌توانند به عنوان الهام‌بخش برای توسعه ارز دیجیتال در بانک سپه و سایر مؤسسات مالی مورد استفاده قرار گیرند:

۱- استفاده از ارز دیجیتال در سیستم‌های وام‌دهی غیرمتمرکز وام‌دهی غیرمتمرکز (DeFi) به یکی از داغ‌ترین موضوعات در دنیای

ارزهای دیجیتال تبدیل شده است. در این مدل، افراد می‌توانند بدون نیاز به واسطه‌های سنتی مانند بانک‌ها، به‌طور مستقیم به دیگران وام دهند یا قرض بگیرند. توسعه ارزهای دیجیتال اختصاصی برای این سیستم‌های وام‌دهی غیرمتمرکز می‌تواند یکی از نوآوری‌های بزرگ در آینده بانکداری دیجیتال باشد. این سیستم هنوز در مرحله آزمایشی است، اما در حال گسترش است.

۲- ارز دیجیتال وابسته به دارایی‌های فیزیکی یکی از ایده‌های جدید در زمینه ارز دیجیتال، ایجاد ارز دیجیتال وابسته به دارایی‌های

فیزیکی مانند طلا، نفت یا املاک است. این نوع ارز دیجیتال می‌تواند به‌عنوان یک **استیبل‌کوین** عمل کند که نوسانات قیمت کمتری نسبت به ارزهای دیجیتال دیگر مانند بیت‌کوین و اتریوم داشته باشد. استفاده از این نوع ارز می‌تواند به کاربران اطمینان دهد که ارزش آن به یک دارایی واقعی وابسته است. این ایده هنوز به طور گسترده در حال اجرا نیست، اما در برخی پروژه‌های تحقیقاتی مانند **استیبل‌کوین‌های backed by assets** در حال بررسی است.

۳- استفاده از ارز دیجیتال برای تسهیل پرداخت‌های فرامرزی یکی از چالش‌های اساسی در پرداخت‌های بین‌المللی، هزینه‌ها و زمان

طولانی تراکنش‌ها است. ارز دیجیتال جهانی برای پرداخت‌های فرامرزی می‌تواند این مشکل را حل کند. پروژه‌هایی مانند **لیبرای فیس‌بوک** که بعدها به **دیبی (Diem)** تغییر نام داد، هدف داشتند تا با استفاده از فناوری بلاک‌چین و یک ارز دیجیتال جهانی، هزینه‌های ارسال پول به کشورهای مختلف را کاهش دهند. اگرچه این پروژه هنوز به مرحله اجرایی نرسیده است، اما ایده استفاده از ارزهای دیجیتال برای تسهیل پرداخت‌های بین‌المللی همچنان به‌عنوان یک ایده بالقوه و نوآورانه در حال بررسی است.

۴- قراردادهای هوشمند برای انجام خودکار معاملات بانکی قراردادهای هوشمند (Smart Contracts) به‌عنوان یکی از جذاب‌ترین

ایده‌ها در دنیای ارز دیجیتال مطرح شده‌اند. این قراردادها به‌طور خودکار با شرایط مشخص اجرا می‌شوند و می‌توانند برای انجام تراکنش‌های

بانکی یا **پرداخت‌های بین‌بانکی** به‌طور خودکار و بدون نیاز به واسطه‌ها استفاده شوند. اگرچه قراردادهای هوشمند در بلاک‌چین‌های عمومی مانند اتریوم استفاده می‌شوند، اما استفاده از آن‌ها در سیستم‌های بانکی و ارز دیجیتال بانک‌های مرکزی هنوز در حال بررسی است .

۵- **ارز دیجیتال با قابلیت "پیمان‌های اجتماعی (Social Bonds)"** یکی از ایده‌های جدید در این زمینه، ایجاد ارز دیجیتال مبتنی بر **پیمان‌های اجتماعی** است. این سیستم به‌ویژه می‌تواند برای مشوق‌های اجتماعی و مالی در زمینه‌هایی مانند **دوره‌های آموزشی، سلامت، یا پایداری محیط زیست** مورد استفاده قرار گیرد. به‌عنوان مثال، مردم می‌توانند برای انجام فعالیت‌هایی که به نفع جامعه است (مانند کار داوطلبانه یا حفظ محیط زیست) ارز دیجیتال دریافت کنند. این نوع ارز دیجیتال هنوز در مرحله ایده‌پردازی است، اما می‌تواند به‌عنوان یک ابزار نوآورانه برای تشویق رفتارهای مثبت در جامعه عمل کند .

۶- **پرداخت‌های خرد و هوشمند در زندگی روزمره** استفاده از ارز دیجیتال برای **پرداخت‌های خرد** در زندگی روزمره یکی از ایده‌های جدیدی است که هنوز در مرحله تحقیق و توسعه قرار دارد. پرداخت‌های خرد مانند خرید قهوه، حمل‌ونقل عمومی، و خدمات روزانه، معمولاً به روش‌های سنتی (نقدی یا کارت‌های بانکی) انجام می‌شود. اما استفاده از ارز دیجیتال می‌تواند این فرآیند را سریع‌تر، ارزان‌تر و شفاف‌تر کند. این ایده می‌تواند در آینده برای ایجاد ارزهای دیجیتال کوچک و سریع‌التبادلی که تنها برای پرداخت‌های روزمره مورد استفاده قرار می‌گیرند، مورد استفاده قرار گیرد.

۷- **ارتباط بلاک‌چین و اینترنت اشیا (IoT)** یکی دیگر از ایده‌های نوآورانه، استفاده از **بلاک‌چین و ارز دیجیتال در ارتباط با اینترنت اشیا (IoT)** است. تصور کنید که دستگاه‌ها و ماشین‌ها در یک محیط هوشمند به‌طور خودکار با یکدیگر ارتباط برقرار کرده و برای انجام تراکنش‌های مالی از ارز دیجیتال استفاده کنند. به‌عنوان مثال، یک خودرو می‌تواند به‌طور خودکار هزینه پارکینگ یا سوخت‌گیری را با استفاده از ارز دیجیتال پرداخت کند. این ایده هنوز به‌طور گسترده پیاده‌سازی نشده است، اما به‌عنوان یک فرصت بالقوه برای تحول در صنعت پرداخت‌ها مطرح است.

ضرورت ایجاد ارز دیجیتال در بانک سپه

بانک سپه، به‌عنوان اولین بانک دولتی ایران، با توجه به سابقه و اعتبار خود، می‌تواند با راه‌اندازی ارز دیجیتال مخصوص خود تحت نام **Sepahcoin**، در راستای نوآوری در عرصه بانکداری دیجیتال گام بردارد. این ارز دیجیتال در ابتدا می‌تواند به‌طور محدود بین مشتریان بانک سپه برای نقل و انتقال وجوه و انجام معاملات به کار گرفته شود و در مرحله بعدی به طور گسترده‌تری در سطح داخلی و حتی بین‌المللی رواج یابد . یکی از ویژگی‌های ارز **Sepahcoin** استفاده از **کیف پول دیجیتال** خواهد بود که به اشخاص حقیقی و حقوقی امکان انتقال وجه بین کیف پول‌ها را می‌دهد. علاوه بر این، دستگاه‌های پوز (POS) جدیدی برای پذیرش این ارز طراحی خواهند شد که با استفاده از **QR Code**، پرداخت مبلغ در خریده‌ها را تسهیل خواهد نمود. این فناوری می‌تواند به‌ویژه در تراکنش‌های خرد و روزمره مانند حمل‌ونقل عمومی و خریده‌های جزئی کاربرد گسترده‌ای داشته باشد. از سوی دیگر، ارز **Sepahcoin** می‌تواند از طریق بانک سپه به ریال تبدیل شده

و مشتریان امکان تبدیل آن را در صرافی‌های داخلی سپه خواهند داشت. این قابلیت مشابه با سیستم‌های پرداخت قدیمی‌تر مانند سپه چک است که در گذشته به‌عنوان ابزاری قابل اعتماد برای پرداخت‌های مالی استفاده می‌شد. ارز دیجیتال Sepahcoin می‌تواند بدون نیاز به شبکه‌های شتاب و بانک مرکزی، در فضای مستقل خود به‌راحتی تبادل شود.

یکی از مزایای عمده ارز دیجیتال Sepahcoin، مشابه با یورو دیجیتال و استیبل کوین‌ها، این است که می‌تواند در تراکنش‌های بین‌المللی و پرداخت‌های داخلی به‌طور سریع و کم‌هزینه استفاده شود. این ویژگی در مقایسه با سیستم‌های سنتی انتقال پول که زمان‌بر و هزینه‌بر هستند، به‌طور محسوسی برتری دارد. همچنین، مانند ارزهای دیجیتال در کشورهای دیگر، Sepahcoin می‌تواند برای پرداخت‌های خرد و روزمره در زندگی روزانه افراد به‌کار گرفته شود. ویژگی‌هایی مانند پشتیبانی از کیف پول دیجیتال و استفاده از QR Code برای پرداخت‌ها، مشابه با تجربه استفاده از سیستم‌های پرداخت دیجیتال در اروپا و ایالات متحده خواهد بود. راه‌اندازی ارز دیجیتال Sepahcoin توسط بانک سپه می‌تواند یک گام مهم در راستای نوآوری در نظام بانکی کشور باشد و فرصت‌های جدیدی را برای مشتریان ایجاد کند. با توجه به روند جهانی در زمینه توسعه ارزهای دیجیتال توسط بانک‌های مرکزی و موسسات مالی، این ارز می‌تواند در آینده‌ای نزدیک جایگاه خود را در فضای مالی داخلی و بین‌المللی پیدا کند. استفاده از بلاک‌چین، استیبل کوین‌ها و سیستم‌های پرداخت دیجیتال همگی نشان می‌دهند که آینده مالی به سوی تحولی دیجیتال و فراگیر در حال حرکت است، و بانک سپه می‌تواند با راه‌اندازی Sepahcoin، در این تحولات جهانی مشارکت داشته باشد.

نتیجه‌گیری

این مقاله به‌طور منسجم به تحلیل و معرفی پروژه ارز دیجیتال بانک سپه و مقایسه آن با روندهای مشابه در بانک‌های جهانی پرداخته است. با توجه به روندهای جهانی و تحقیقات نوین در زمینه ارز دیجیتال و بلاک‌چین، بانک‌ها و مؤسسات مالی می‌توانند از ایده‌های جدیدی مانند ارز دیجیتال وابسته به دارایی‌های فیزیکی، استفاده از قراردادهای هوشمند، و یا ترکیب بلاک‌چین با اینترنت اشیاء برای طراحی خدمات جدید بهره‌برداری کنند. این ایده‌ها هنوز به‌طور گسترده اجرایی نشده‌اند، اما پتانسیل بالایی دارند تا در آینده نزدیک نقش مهمی در توسعه سیستم‌های مالی و پرداخت‌های دیجیتال ایفا کنند. بانک سپه می‌تواند با بررسی این ایده‌ها و بررسی قابلیت‌های آن‌ها در فضای مالی ایران، طرح‌های نوآورانه خود را توسعه دهد. این جمع‌بندی می‌تواند راهی برای تفکر و ایده‌پردازی در پروژه‌های آینده بانک سپه باشد. با توجه به روندهای جهانی و نیازهای روز افزون به تحول دیجیتال، این ایده‌ها می‌توانند زمینه‌ساز پیشرفت‌های جدید در حوزه بانکداری و ارز دیجیتال باشند. و همانطور که در ابتدا نیز اشاره گردید تصویب سازو کار قانونی و تسریع در پیاده سازی ارز دیجیتال ملی و ایده هایی مانند Sepahcoin می تواند در کارزار اجباری حرکت در عصر نوین اقتصاد و تجارت با ترکیب فناوری دیجیتال، از میزان تاثیر تکرار سناریوهایی مانند وابستگی به ارزهای خارجی بکاهد و منشاء حفظ و حتی تقویت ارزش پول ملی گردد.